

Λεβανινισμός

Μιά νύχτα έμεινε ο Άλέξης στο Φανάρι, σέ δεσποτικό σπίτι πάνω στη θάλασσα, μιλώντας ώς άργά για τά ζητήματα τής μέρας μ' ένα δεσπότη, που είχε γνωρίσει και αγαπήσει άλλοτε στη Μακεδονία.

Μόλις ξημέρωσε, μιá θολούρα και καταχνιά σκέπαζε τόν Κεράτιο, ἴδια ἢ Βενετία, και ὁ ἥλιος θολός θγαίνει πίσω από τὸ Πέρα, που από τήν αντίαρα σόήστηκε. Βάρκες και καΐκια, μισοσθησιμένα και αὐτά, στέκουν ἢ προβαίνουν και χάνονται. Τά σφυρίγματα τῶν βαποριῶν, ἠδονική μαχαιριά σύγχρονη, σκίζει τήν ιστορική, θαρειά, περασμένη διάθεση τοῦ Άλέξη. Ἡ Πόλη εἶναι μαγεμένη, ὅπως ἡ Βενετία· ὅσο μένεις, τόσο περισσότερο σέ μαγεύει και από τά μάγια της κανείς δέν δύγεται νά ξεφύγη· ὅσο πεζός και αν εἶναι ὁ άνθρωπος, τόν νικάει πάντα και τόν ἐξουσιάζει. Ἡ Πόλη ξυπνάει μέσα μας φωνές και ανάθει φωτιές και φωτίζει. Τὸ αντίκρουσμά της μαγνητίζει και πονεῖ και μένει πάντα ὁ πόθος μας για κάτι άφταστο, πόθος ανεκπλήρωτος πάντα. Και ὁ πόθος αὐτός δέν εἶναι για τίποτε μελλόμενο, παρά ἔρχεται σά νοσταλγία για περασμένους πολιτισμούς και χρόνους. Και, μ' ὄλο τόν πόνο, γυρεύομε νά χωθοῦμε ὄλο και πότερο στη θλιμμένη γλύκα τοῦ πόθου μας, νά λησμονηθοῦμε παντοσανά.

Ἄλλη μέρα, τή χαραυγή ὁ Άλέξης ξυπνῶντας στο Σταυροδρόμι εἶχε ἀλλοιώτικη αἴσθηση, ὅπως πέντε χρόνια πρωτίτερα, πού ἦρθε στην Πόλη ταξιδιώτης.

Πρώτη φορά που βρίσκεται ξύπνιος τέτοια ὥρα. Δέ συλλογιέται

σήμερα τή βυζαντινή ζωή τῆς Πόλης, παρά τήν ἀγνωστή ζωή τοῦ Πέρα. Εἶναι ἡ αἴσθησις πως βρίσκεται σέ μιᾶ πολιτεία, ἄλλη ἀπό τήν Ἀθήνα, ἀνάμεσα σέ πολλούς Ἕλληνας, που δέν τοὺς γνωρίζει, στήν πολιτεία, που ἀπό μικρὸς ἀκουγε τὸ ὄνομά της καὶ τὴ λαχταροῦσε χωρὶς νὰ τὴ γνωρίζει — λεπτὴ αἴσθησις σὰν ἀέρινη μυρωδιά, που σβήνεται. Βγαίνει ὁ ἥλιος ἀπαλόφωτος καὶ ἀγναντεύει τὴν Πόλη δροσερὴ καὶ τὸ Σταυροδρόμι καὶ, πέρα ἀπὸ τὰ κυπαρίσσια τῶν νεκροταφείων, τὸν Κεράτιο κόλπο, τὸ Φανάρι καὶ τὸν Μπαλατά, ὡς στὰ κάστρα πέρα. Ὡς ἔμορφα! Ἡ Πόλη ξεπροβάλλει μέσα ἀπὸ τὸ σκοτάδι καὶ τὴν καταχνιά, φωτίζεται, χρωματίζεται καὶ γελάει ὅλη.

Θὰ σηκωθῇ ὁ Ἀλέξης καὶ θὰ πάη νὰ τοὺς γνωρίσῃ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας τῆς Πόλης. Πλούσιος, καταχτητῆς, ἐλεύτερος ἔχει ὄρεξι νὰ μεθύσῃ μὲ τὸν ἑαυτό του. Καταπιάνεται ἀνάλαφρα σ' ὅλες τίς δουλειές, γράφει πρῶτα γράμματα, καὶ γιὰ ἐργασίες καὶ γιὰ φαντασίες, καὶ σκορπιέται καὶ δίνεται. Εἶναι χαρούμενος, γνύνεται μὲ προσοχὴ γιὰ νὰ γίνῃ ὄμορφος, φορεῖ ἕνα γιαντινὸ ἄσπρο στήν κουμπότρυπα καὶ πηδηχτὸς κατεβαίνει στὸ Γαλατὰ γιὰ νὰ πάη στήν Πρίγκιπο νὰ ἀνακαταθῇ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, που ζοῦνε ξένοιαστα. Κατεβαίνοντας ἀπὸ τὰ Σκαλάκια γύρισε μιὰ στιγμή τὸ κεφάλι καὶ πῆρε τὸ μάτι του τὸν πύργο τοῦ Γαλατᾶ, που ξεπετιοῦνταν πρὸς τὰ ὕψη. Τὸν περιγέλασε γιὰ τὴ φιλοδοξία του καὶ τράδηξε.

Στὸ θαποράκι συνάντησε ἕνα γνώριμό του τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας, που τοῦ κολλήθηκε μὲ περισσὰ εὐκολία. Τοῦ εἶχε ξεφύγει ὁ Ἀλέξης τὴν περασμένη βραδιά, που ἦλθε κείνος νὰ τὸν παραλάβῃ νὰ γίνῃ σύντροφός του σ' ἐκστρατείες κοσμικῆς, σὲ γλυκομιλήματα μὲ παχουλά κορίτσια ξανθὰ καὶ μελαχροινὰ καὶ σὲ σαχλὰ περιδιαβάσματα μέσα στοὺς κοινωνικοὺς του δρόμους. Οἱ γυναῖκες στήν Πόλη εἶναι πιὸ δροσερὲς καὶ ζουμερὲς παρά στήν Ἀθήνα καὶ πιὸ τυποδεμένες, μὰ σὰ νὰ ἔχουν περισσότερὴ ψυχὴ οἱ ξερὲς οἱ Ἀθηναίισσες. Τέτοια εἶναι ἡ ἀσυναίσθησις τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ μὲ τὰ γυαλιά, τίς ἐρωτοτροπίες καὶ τὴ χωρίστρα στὰ ποιμαδιασιμένα, γυαλιστερὰ μαλλιά, που δὲ φαντάζεται κἀν πως μπορεῖ ἄλλος ἀνθρώπος καλοντυμένος νὰ εἶναι ἀλλοιώτικος ἀπ' αὐτόν. Καὶ ἡ μοῖρα τὸ ἔφερε σήμερα νὰ ταξιδεύουν μαζί καὶ οἱ δύο, πηγαίνοντας στὸ λεβαντινικὸ νησί.

Τὸ τί ἔλεγε τοῦ Ἀλέξη στὸ ταξίδι ὁ λιμοκοντόρος κύριος Ἀγαθάγορας Γιωργόπουλος εἶναι περιττὸ νὰ τὸ ἀναφέρῃ κανεὶς ἔδω, μὰ

ὁ Ἀλέξης, που ἄλλη μέρα θὰ ἀρρωστοῦσε ἢ ψυχὴ του ἀπὸ τέτοιες ὀμιλίες, σήμερα ἀπαντᾷ καὶ γελαῖ καὶ τίποτα δὲν τὸν πειράζει. Εἶναι τόσο νικητὴς, που τίποτα δὲν τὸν ἀγγίζει, τόσο ἐλεύθερος, που τίποτα δὲν βαρύνει ἐπάνω του, τόσο πλούσιος, που ὄλο ξεχειλίζει, τίποτα δὲν παίρνει καὶ ὄλο δίνει.

Στὴν Πρίγκιπο ἔφαγαν ἓν ἕνα ξενοδοχεῖο, που ὁ Ἀλέξης γνώριζε μιὰ Ρωμοπούλα ἀπὸ τὴ Θράκη, ὁμορφὴ μὲ ἀνοιχτὰ καστανὰ μαλλιά, μὲ μάτια καστανὰ, ὑγρά, περιτριγυρισμένα ἀπὸ πυκνὰ καὶ μακριὰ ματόκλαδα καὶ στεφανωμένα μὲ φρύδια λεπτὰ, ξανθοῦλα καὶ ἐρωτηματικά. Τὸ στόμα της μονάχα, ἀν καὶ ἡδονικὸ στὰ χεῖλη, εἶχε μιὰν ἔκφραση, ὅταν μιλοῦσε, ποὺ μὲ τὰ χρόνια θὰ γίνονταν δυσάρεστα ἀγελαδινή. Γιατὶ νὰ παχαίνουν οἱ γυναῖκες;

Τοῦ εἶχε ἀρέσει ἄλλοτε αὐτὴ ἢ κοπέλα, μαυροντυμένη καὶ μοναχὴ, ὅπως τὴν εἶδε τότε σὲ μιὰ μικρὴ πολιτεία τῆς Θράκης καὶ κείνη τὸν εἶχε συμπαθήσει. Ἔλεγε πως καὶ τώρα τὸν ἀγαπάει, μὰ σήμερα τὴ βρῆκε περιτριγυρισμένη ἀπὸ τρεῖς νέους, που κοκορεύονταν μὲ καλοκοιμένα καινούργια ροῦχα, ἦταν παχύτερη ἀπὸ πρῶτα καὶ δὲ φαίνονταν δυστυχοισμένη στὴ συντροφιά τους. Μόλις τὸν εἶδε ἔπαψε νὰ φαίνεται εὐχαριστημένη, τὸ γέλιο της κόπηκε, οἱ ἐρωτοτροπίες της πάγωσαν. Ὁ Ἀλέξης τῆς παρουσίασε τὸν κύριο Γιωργόπουλο τῆς πρεσβείας. Καὶ κείνη τοὺς παρουσίασε καὶ τοὺς δυὸ στὴν παγ-
τρεμένη ἀδελφὴ της, που τῆς ἔκανε κόρτε ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἕνας ξανθὸς Λεβαντίνος μιλῶντας φραγκοχωιῶτικα. Ὁ ἄντρας της φυσικὰ ἔλειπε παίζοντας χαρτὰ στὸ καπνιστήριο. Ὁ κύκλος ἦταν ταιριασμένος γιὰ κείνη τὴν ἡμέρα.

Οἱ τρεῖς νέοι σὲ λίγο ἀποχαιρέτησαν καὶ ἔφυγαν, καὶ ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὴν ὥραια κόρη πως θὰ γίνῃ περίπατος στὸ Διάσελο καὶ στὸν Ἀη-Γιώργη τὸν Κουδουνά, στὴν κορφή τοῦ νησιοῦ.

— Νὰ πάρωμε γαῖδουράκια; ρώτησε ἡ νέα.

— Ὅπως θέλετε, εἶπε ὁ Ἀλέξης.

— Πᾶμε μὲ τὰ πόδια, ἀποκρίθηκε κείνη, δὲν εἶναι μακριὰ.

Καὶ πῆγαν μὲ τὰ πόδια, αὐτὸς περπατῶντας κοντὰ της, ὁ κ. Γιωργόπουλος τῆς πρεσβείας πιὸ πίσω, πλάϊ στὴν ἀδελφὴ, που δεξιά της εἶχε τὸν εὐνοούμενό της. Προχωροῦσαν οἱ δυὸ τους, ὁ Ἀλέξης καὶ ἡ κοπέλα, πιὸ γρήγορα καὶ στὰ πεῦκα μέσα, ἔξω ἀπὸ τὸ

συχνασμένο δρόμο, όπου ἐπιτήδεια τὸν τράδηξε αὐτή, τῆς πῆρε τὸ χέρι καὶ σὰν ἀπὸ κάποια εὐγνωμοσύνη τὸ φίλησε. Τοῦ μιλοῦσε γιὰ ἀγάπη καὶ κείνος τῆς ἔλεγε πως αὐτὸς δὲν εἶναι γιὰ παντρειά, γιατί ἔχει ἄλλα γὰ κάμη καὶ δὲν τοῦ εἶναι βολετὸ γὰ δώση μᾶς γυναικὸς εὐτυχία. Εἶδαν δυὸ Τουρκάλες μέσα στὰ δέντρα που περπατοῦσαν ξέσκεπες καὶ κοίταζαν τολμηρὰ μὲ μάτια ζαρκαδιῶν, σὰ μὲ λαχτάρια, τὸ γκιαούρικο ζευγάρι. Εἶχαν ξεφύγει ἀπὸ τὸ χαρέμι, ἴδιες ἄλογα που ἔσπασαν τὰ σκοινιά καὶ ξεπόρπισαν ἀπὸ τὸ σιάβλο. Μὰ δὲν ἤξεραὶν πῶς γὰ ξεσπλασθῶν ὀλότελα. Ὁ Ἀλέξης τις κοίταξε καὶ εἶπε·

— Τίς Τούρκισσες τίς θαρροῦμαι μὲ τὸ γὰ μὴν μπορῶ γὰ τίς ζυγῶσω. Δὲ μοῦ εἶναι δασμένο οὔτε ἀπογοήτεψη γὰν γὰ αἰσθανθῶ γι' αὐτές.

Στὸν Ἀη-Γιώργη ἀνέβηκαν, κάθισαν, ἤπιαν νερό, ἀναψαν κεριά, εἶδαν τὴ θεὰ γύρω, τὸ πευκοφυτεμένο νησί μὲ τὰ σπῖτα τὰ ἐξοχικά, τὴ θάλασσα καὶ τ' ἄλλα τὰ νησιά τριγύρω καὶ πέρα τὰ βουνὰ τῆς Βιθυνίας. Ἦτανε δειλὶ καὶ τὰ χρώματα ὁμορφα, μὰ ὁ Ἀλέξης δὲν μποροῦσε γὰ ἐνθουσιαστῆ. Τοῦ ἔφταγε ἡ συντροφιά; Ἦταν στενοχωρημένος ἀπὸ καιμὴν ἀξεκαθάριστη αἰσθησή του, που προσπαθοῦσε γὰ τὴν ξεδιαλύγη; Βέβαιο εἶναι πως ἡ κοπέλα τοῦ ἔλεγε ἀδιάκοπα·

— Κοιτάξτε τί ὠραία που εἶναι!

Τὸ βράδυ γύρισαν στὸ ξενοδοχεῖο καὶ στὴ μεγάλη ταράτσα ἔφαγαν ὅλοι μαζί, στὸ φῶς μικρῶν φαγαριῶν καὶ τοῦ φεγγαριοῦ. Μὴν ἔχοντας τὸν τόπο του ἐκεῖ ἔφυγε νωρὶς ὁ κύριος Γιωργόπουλος τῆς πρεσβείας, ἀφοῦ οἱ θέσες ἦταν πιασμένες. Ὑστερα ἀκούστηκε στὸ σαλόνι γὰ παίζεται σὲ πιάνο τὸ καινότερο θάβλι τοῦ καιροῦ ἐκείνου καὶ μπῆκαν μέσα, ὅπου χόρευαν τρία τέσσερα ζευγάρια καὶ ἄλλοι κοίταζαν, μιλοῦσαν ἀναμεταξύ τους καὶ γελοῦταν δυνατὰ.

— Ἔνα ἀπὸ τὰ μεθυστικὰ ποτὰ τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ εἶναι καὶ ὁ χορὸς — δηλαδὴ ἡ μουσική, ὁ χορὸς καὶ ἡ πολυκοσμία, ὅλα μαζί — ἴσως τὸ πιὸ μεθυστικὸ ποτό μας.

— Χορεύετε; ρώτησε ἡ γέα.

— Ναι, κάποτε, εἶπε ὁ Ἀλέξης.

— Ἐλάτε γὰ χορέψωμε λοιπόν, ἀποκρίθηκε κείνη.

Και ἔκαμιν ἓνα γύρο. Ὁ Ἀλέξης δὲν εἶχε πιά τὴν πρωινή του διάθεση, εἶχε ξεθυμάνει. Οἱ ὀμιλίες μὲ ἀνθρώπους, που δὲν τὸν ἐτάραζαν, τὸν εἶχαν ξεράνει. Ἔλεγε μέσα του πως δὲν ἔπρεπε νὰ συναγῆτο στὸ δρόμο του τὰ ἴδια πράματα καὶ τὰ ἴδια πρόσωπα καὶ ὅ,τι πέρασε πιά δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ ξαναπερνᾷ μπροστά του. Ἔβαλε τὴν κοπέλα καὶ τοῦ ἔπαιξε στὸ βιολί της μὰ συνηθισμένη φραντσέζικη ρομάντσα, που δὲ συγκίνησε βέβαια καθόλου οὔτε κείνον οὔτε αὐτήν, που τὴν ἔπαιξε, οὔτε τοὺς ἄλλους μαζεμένους Ἕλληνας, Ἀρμένηδες, Φράγκους, Ἑβραίους — ὅλους τοὺς Λεβαντίνους τοῦ ξενοδοχείου. Ὅμως αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι φαίνονταν σὰ νὰ διασκέδαζαν πολὺ· κάτι κοινὸ θὰ εἶχαν ἀναμεταξύ τους, που ἔσβηγε τὶς φυλετικὲς διαφορὲς. Ὡστόσο μιὰ Ρωμιά ἔλεγε σ' ἓναν Ἀγγλο — ἀκουγε ὁ Ἀλέξης — «Ὅταν μπαίνω στὴν Ἁγία Σοφία πονεῖ ἡ καρδιά μου». Καὶ κείνος ἀποκρίθηκε — «Γιατί; Ἐγὼ καλλίτερα ἔχω τοὺς Τούρκους ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας». Αὐτὴ δὲν εἶπε τίποτε, ὁ Ἀλέξης τὴ ζυγώνει καὶ τῆς λέει·

— Γιατί δὲν τοῦ λέτε τίποτε πειραχτικό;

— Δὲν ἀπάντησα στὴ χωριατιά του. Σταθῆτε ὁμως νὰ δῆτε, θὰ τοῦ κρατήσω πόζα γιὰ δυὸ μέρες. Μὰ εἶναι πολὺ καλὸς νέος, χαριτωμένος, καὶ ὅ,τι καταπαύεται τὸ κάνει τόσο καλά, παίζει πιάνο καὶ τραγουδεῖ τέλεια, εἶναι ἔξυπνος, παίζει μπρίγγκ καὶ τένις λαμπρά, εἶναι πολὺ εὐχάριστος.

Καὶ ὁ Ἀλέξης μὲ τὸ νοῦ του ἔκαμε μιὰν ἀποστροφή στὶς γυναῖκες τέτοια·

— Ὡ γυναῖκες, γιατί δὲ λέτε καλλίτερα πως σᾶς ἀρέσει τὸ κόρτε καὶ πως ἡ κοκεταρία σας δὲν σᾶς ἀφήνει νὰ δῆτε καθαρὰ καὶ νὰ μιλήσετε ὅπως πρέπει πάντα; Πρῶτα ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ κοκεταρία σας. Ἔχετε μπρὸς σας ἓνα νέο, ξένο, μὲ πολλὰ κοινωνικὰ προτερήματα καὶ θέλετε σῶνει καὶ καλά νὰ τοῦ ἀρέσετε ἢ νὰ μὴν τὸν δυσχερεστήσετε, που τὸ ἴδιο κάνει. Ὡς καὶ ἡ πατρίδα σβήνεται ἀπὸ τὰ χεῖλη σας καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ σας ἴσως, ὅταν τύχη καὶ τὴν κατηγορήσῃ ὁ ὁμορφος ξένος. Ἀγκαλιά, μπορεῖ νὰ τὴν ἀναφέρετε μονάχα ἀπὸ κόλπο κοκεταρίας, γιὰ νὰ δείξετε ὅτι δὲ σᾶς λείπουν τὰ αἰσθήματα. Τὸν πόνο που χαράζει ἡ ὄψη τῆς Ἁγίας Σοφίας θὰ ἔτυχε νὰ τὸν ἔχετε

διαδασμένο σέ κανένα ρομαντικό βιβλίο, ξένο βέβαια!

Ήταν και ένας Τούρκος αξιωματικός, που έκανε τόν Ευρωπαίο και άράδιαζε ξετσιπώτες κοινοτυπίες, γι' αυτόν πρωτότυπες, άφου ήταν ευρωπαϊκές, σέ μιá κόρη Φράγκισσα, που κολακεύονταν άπό τή στρατιωτική στολή, τά γαλόνια και τά λόγια του. 'Ο 'Αλέξης ούτε σέ πόρνη δέ θά έλεγέ τέτοια, γιατί δέ μπορούσε νά μιλήση σάν τούς συγκαρινούς του και δέν ήταν βέβαια διασκεδαστικός γιά τά κορίτσια και τίς γυναίκες. Και όμως μόνο μ' αυτές μιλούσε πιο έλεύτερα.

Σέ μιá γωνιά παράμερα μιλούσαν δυό κοπέλες· ή μιá, έξυπνη 'Εβραίσσα, ως είκοσι χρονών, πείραζε μιάν ώραία 'Αρμενοπούλα όχτώ χρονών, λέγοντάς της· — «Τί έχεις καλλίτερα, νά είσαι άσκημη και ξυπνή ή όμορφη και κουτή; Νά, έσύ δέν είσαι όμορφη καθόλου, έχεις μονάχα νόσσημα μάτια και τά μαλλιά σου είναι ύποφερτά». 'Η μικρή συλλογίστηκε, συλλογίστηκε και είπε· — «Στοχάζομαι πως άν δέν είχα αυτά τά μάτια και τά μαλλιά μου, κανείς δέ θά γύριζε νά με κοιτάξη στο δρόμο όταν περνά, ένώ τώρα με κοιτάζουν κάποτε».

Τό αιώκο θηλυκό, που με τήν όμορφιά του ή με τήν ξυπνάδα του γυρεύει νά τραθήξη τών άντρών τήν προσοχή, ως που νά τούς έξουδετερώση, άν μπορή, στοχάστηκε ό 'Αλέξης. Οί γυναίκες όλων τών έθνών έδω βάλθηκαν νά κάμουν τούς άντρες Λεβαντίλους.

Μεσάνυχτα άνέβηκαν άπάνω και κάθισαν σ' ένα μπαλκόνι οί δυό άδερφές, που κράτησαν και τόν 'Αλέξη νά μείνη τή νύχτα στο ξενοδοχείο. 'Ο εύνοούμενος τής άδερφής έφυγε. Τό φεγγάρι πάνω άπό τή Χάλκη φώτιζε γαλατερά τόν ούρανό και έχυνε τό φώς του σχεδόν χεροπιαστό στον άέρα, ό ίσκιος τής Χάλκης έπεφτε κατάμαυρος στή θάλασσα. Πέρα, κατά τήν Πλάτη, σά μολύβι λειωμένο, λαμποκοπούσαν τά νερά. Και μιλούσαν οί άδερφές γιά κοσμικά πράγματα, είδησεσ τής μέρας, χωρίς καμιάν άμφισβολία πως διασκεδάσαν τόν 'Αλέξη. 'Ομως τό τί λέν και νοιώθουν οί γυναίκες αυτές του ήταν άδιάφορο, και μάλιστα βαριούνταν τήν όμιλία τους, μονάχα τά κορμιά τους ύπάρχουν όμοια τό ένα με τ' άλλο.

Σηκώθηκαν τέλος νά πᾶν νά κοιμηθούν. 'Η μικρότερη πήγε στήν κάμαρά της. Τού 'Αλέξη του είχαν δώσει μιá κάμαρα, που συγκοινωνούσε με τής άδερφής της. Ένώ γδύγονταν ό 'Αλέξης, μπήκε

αὐτὴ μὲ τὴ λεπτότατη μεταξωτὴ γαλάζια ρόμπα τῆς, σχεδὸν διάφανη, ἰ γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ τάχα κάποιο νυχτικὸ φόρεμα· — «Γιατὶ εἶσαι τόσο σκληρός; τοῦ εἶπε, ἡ ἀδερφή μου τρελαίνεται γιὰ σένα». Καὶ κείνος χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ ἄλλο τῆς εἶπε· «Ἔλα» καὶ ἔμεινε μαζί του μισὴ ὥρα. Ὁ ἄντρας τῆς βέβαια ἐξακολουθοῦσε νὰ παίζῃ χαρτιά κάτω στὸ καπνιστήριον. Ἐαναμπήκε ἡ γυναῖκα στὴν κάμαρά τῆς καὶ, μόλις ἔκλεισε τὴν πόρτα, ὁ Ἀλέξης αἰσθάνθηκε πὼς μόνο αὐτὸς εἶναι τῆς γυναίκας ὁ προσρισμός, τὴν εἶχε βάλει στὴ θέση τῆς καὶ ἦταν καταχαρούμενος πάλι. Κοίταξε ἀπὸ τὸ παράθυρον, ὁ κόσμος ἦταν περὶκαλός, ἡ ζωὴ χαρὰ καὶ ὁ θάνατος ὁ ἴδιος ὠραιότητα, τὰ νερὰ ἤσυχα, σὰ νάθελαν νὰ πεθάνουν, καὶ τὸ φεγγάρι λάμπει πάντα στὸ πέλαγο, παντοῦ φῶς σταλάζοντας.

Πρῶτὸ πρωί, ἐκεῖ που ἐτοιμάζονταν γιὰ νὰ φύγῃ, εἶδε σ' ἓνα πλαϊνὸ σπῖτι μιὰ κάμαρα μ' ἓνα κοριτσάκι μέσα ὡς δεκατεσσάρων χρονῶν που ντύνονταν. Κάθε μέρα κάνει τὴν πλεξούδα του μπρὸς στὸν καθρέφτη, μὰ σήμερα, που εἶναι σκόλη, ἄφησε τὰ μαλλιά του ξέπλεκα, τὰ χτένισε καλά, τὰ βούρτσισε, ἔβαλε τὸ καπέλο του τὸ ναυτικὸ, κοιτάχτηκε καλά καλὰ στὸν καθρέφτη, χτένισε ἄλλη μιὰ φορὰ τὶς ἄκρες τῶν μαλλιῶν του, συγυρίστηκε ἕμορφα, φόρεσε τὸ τριανταφυλλὶ κυριακάτικὸ του φόρεμα καὶ θὰ κάμῃ σίγουρα αἴσθησι στὸν κόσμον. Τὶς ἄλλες μέρες φορεῖ ποδιὰ μὲ ζουνάρι στὴ μέση, ἀλλὰ καὶ πάλι κοιτάζεται πολὺ στὸν καθρέφτη, δταν φτειάγῃ τὴν πλεξούδα του καὶ δένει στὴν ἄκρη φιόγγο μιὰ κόκκινη κορδέλα. Κάθε κούνημά του εἶναι γυναικίον, ἐτοιμάζεται γιὰ τὸ μέλλον.

Καὶ γύρισε ὁ Ἀλέξης στὴν Πόλη, καθόλου πιά μεθυσιμένος ἀπὸ τὰ πλούτη του τὰ ψεσινά. Ἔγνωθε μονάχα τὸ φτωχὸ ἄτομό του καὶ τὴ ζωούλα του τὸ πρωὶ ἐκεῖνο. Τὸν νικοῦσαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ σχεδὸν ντρέπονταν που ἦταν διαφορετικὸς τους. Τὸν τράβηξαν τὴν περασμένη μέρα οἱ γυναῖκες καὶ εἶδε τὴ ζωὴ, που θὰ τοῦ ἔδιναν αὐτές, ἂν ἦταν διασκεδαστικὸς ἢ ἂν εἶχε χρήματα. Ὁ κύριος Γιωργόπουλος τῆς πρεσβείας σ' ὅλες τὶς διμιλίες του θαρροῦσε πὼς ἔλεγε τοῦ Ἀλέξη· «Δὲ βαριέσαι; Χάνεσαι δουλεύοντας, ἐνῶ ἐμεῖς διασκεδάζομε· εἶσαι κούτῃς που σκοτίζεσαι μὴταῖα γιὰ τὸ κάθε πρᾶμα». Ἐμείνε ἀνάμεισα σὲ ἄνθρώπους δώδεκα ὥρες, ἐνῶ δὲν εἶχε μαζὶ τους κανένα σημεῖον διαγνωστικῆς ἐπαφῆς καὶ συχνὰ δὲν μπορούσε νὰ βγάλῃ λέξι ἀπὸ τὸ

δαρεμό του. Σήμερα ξύπνησε με αγανάχτηση για τὸ κράτος, που αφήνει ἔτσι ὅλους τοὺς Γιωργόπουλους νὰ μὴν κάνουν τίποτε, σὰ νὰ μὴν ἐχρειάζονται κάθε νεανική τους δύναμη, σὰ νὰ πήγαιναν ὅλα πρῦμα καὶ νὰ μὴν εἶχε κανένα σκοπό. Τίποτε δὲν ἀπαιτεῖ ἀπ' αὐτοὺς τὸ κράτος καὶ ἔτσι παίρνουν τὶς βαλίτζες τους καὶ μένουν τὰ Σαββατοκύριακα καὶ τὶς Δευτέρες στὰ Νησιά, στὰ Θεραπειὰ ἢ στὸν Ἅγιο Στέφανο, γλυκανάλατοι, ἐρωτιάρηδες λιμοκοντόροι, χάσκοντας, περιδιαβάζοντας, γελῶντας, χάβοντας μύγες, κάνοντας τὸ νόστιμο στὶς γυναῖκες, χωρὶς νὰ συλλογιοῦνται ἄλλο παρὰ τὴ διασκέδασή τους. Καὶ θύμωσε μὲ τὸ ξεπεσμένο αὐτὸ κράτος, ποὺ τοὺς αφήνει ἐλεύθερους καὶ εὐκαιρους νὰ κοπροκυλιάζουν ἀκατάπαυτα.

Μὰ ἔξαφνα σταμάτησε καὶ μίλησε αὐστηρὰ τοῦ ἑαυτοῦ του· — Δὲ θὰ πεθάνης ἀπὸ σιχασιά, γιατί δὲ θὰ μπῆς μέσ' στὴ ζωὴ τὴν κοινωνική, τὴν προσωπική, τὴν ἀτομική, που γίνεται γύρω σου. Ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι κάνουν ἐκεῖνα που τοὺς διασκεδάζουν, γι' αὐτὸ ἴσια-ἴσια ἐσύ θὰ διασκεδάζης μὲ τὰ ἄλλα, τὰ πιὸ δύσκολα καὶ τὰ τρελά. Δὲ θὰ ὑπακούσης σὲ μερικὲς μικρότητές σου, που σοῦ λέν στ' ἀφτι κρυφὰ καὶ ταπεινὰ πως εἶσαι καὶ σὺ ἄτομο σὰν τοὺς ἄλλους. Τί τοὺς κοιτᾶς αὐτούς; δὲ σοῦ μοιάζουν. Θὰ βουλώσης τ' ἀφτιά σου στὶς χαμηλὲς φωνές, που κάποτε σὲ φωνάζουν, θ' ἀκούσης τὶς μεγάλες σου φωνές, αὐτὲς που σὲ καλοῦν ἔξω, ψηλὰ στὴν ἐρημιά, νὰ ὀρίζης τοὺς ἄλλους.

Σκέψη καὶ ἐνέργεια

Ἡ ἐργασία τοῦ Ἀλέξη ἐκεῖνο τὸν καιρὸ τὸν ἀνάγκαζε νὰ πηγαίνη συχνὰ στὶς ξένες πρεσβεΐες· γιὰ νὰ θγάξη τὸ ψωμί του ἔπρεπε νὰ κἀνη καὶ τὸν ἀνταποκριτὴ ξένης ἐφημερίδας, γιὰτὶ δὲν εἶχε πάντα ἀρκετὰ χρήματα δικὰ του. Μ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ εἶχε ἀφορμὴ νὰ βλέπη πολὺν κόσμο, πρᾶμα χρήσιμο γιὰ τοὺς ἄλλους του σκοπούς. Καὶ ἐπειδὴ οἱ πρεσβεΐες τὸ καλοκαίρι ἔμεναν στὸ Βόσπορο — παραταγμένες ἀπὸ τὸ Νιχώρι ἴσαμε τὸ Μπουγιούκντερε — ἀναγκάζονταν συχνὰ νὰ περνᾶη μέρες καὶ νύχτες στὰ Θεραπειά, σ' ἓνα ξενοδοχεῖο μὲ κόσμο πολὺ καὶ ἀνακατωμένο. Ὅλους αὐτοὺς δὲν τοὺς λογάριαζε καὶ πολὺ καὶ κανένας δὲν τὸν τραβοῦσε· τοὺς εἶχε γιὰ κοινότατους τύπους, μὰ δὲ στενοχωριοῦνταν μὲ τὴν παρουσία τους, γιὰτὶ ἤξερε πως δὲ θὰ ζοῦσε παντοτινὰ μαζί τους. Καὶ πότε ἦταν εἰρωνικός πότε γελαστός ἢ καὶ σοβαρὸς καὶ ἄλλοτε πάλι σιωπηλός, χωρὶς νὰ τὸν μέλη διόλου γιὰ τὴν ἐντύπωση που μπορεῖ νὰ τοὺς ἔκανε. Ἔτσι ἔμενε ἀνεξάρτητος καὶ χαίρονταν τὴν ἐλευτεριά του. Εἶχε κάποιον σκοπὸ στὸ νοῦ του, διαφορετικὸν ἀπὸ τὴ δουλειὰ που ἔκανε γιὰ νὰ κερδίξη τὸ ψωμί του, καὶ τὸν δυσανεστοῦσε μονάχα που δὲν μποροῦσε ἀρκετὰ σύνταμα νὰ τὸν ἐχτελέση. Οἱ ἄνθρωποι, που ἔπρεπε νὰ νοιώσουν τὴν ἀνάγκη τοῦ σκοποῦ του, δὲν τὴν ἐνοιωθῶν ἀκόμα καὶ θὰ ἀναγκάζονταν νὰ τοὺς μιλήση γιὰ νὰ τοῦ φέρουν τὰ ἀπαραίτητα ἐμπόδια καὶ αὐτὸς νὰ τὰ νικήση.

Τὶς μέρες που κουράζονταν πολὺ τὴν στενοχωροῦσε τὸ προσωρινὸ ἐπάγγελμα, που διάλεξε γιὰ νὰ θγάξη τὸ ψωμί του. Κάποτε, που

κατέβαινε στην Πόλη με τὸ βαπαράκι τοῦ Κατάστεγου, εἶδε κάποιον
Ρωμαῖὸ πωλητὴ ζυμαρικῶν καὶ κατάλαβε ἀπὸ τὴ φωνὴ του πὼς βα-
ριοῦνταν τὸ ἐπάγγελμά του καὶ δὲν εἶχε τὴν ὄρεξιν νὰ λέη ὀλοένα:
«σιμίτια γλυκά, καλὰ σιμίτια». Τοῦ φαίνονταν αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος σὰ
νὰ φώναζε: «ἐγὼ, κύριε, που με βλέπετε, δὲν εἶμαι γιὰ τούτη τὴ
δουλειά, μὰ πῶς νὰ ξεφύγω ἀπὸ δεύτη, ἀφοῦ δὲν ἔχω παράδες καὶ δὲν
ξέρω ἄλλη τέχνη; Εἶμαι κουρασμένος, βαριέστησα, θέλω κάτι καλλι-
τερο, μὰ καὶ ἡ τεμπελιά μου εἶναι μεγάλη. "Ὅ,τι κι ἂν κάνω στὴ γῆ
ἐπάνω εἶναι περιττὸ καὶ μάταιο, ὅμως πρέπει νὰ ζήσω». Δὲν ἔκανε
τὴ δουλειά του ὁ σιμιτσῆς αὐτὸς μὲ πεποίθησιν καὶ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ
ἐνδιέφεραν τὸν Ἀλέξη ὅσοι, ἀμφιδάλλοντες γιὰ τὴν ἀξία τῆς δου-
λειᾶς τους, γυρεύουν κάτι ἀνώτερο, χωρὶς ἴσως νὰ μποροῦν καὶ νὰ τὸ
καταφέρουν. Αὐτοὶ τουλάχιστο, καὶ ὅταν βγάζουν φωνές, δὲν ξεκου-
φαίνουν τὸν κόσμον, ἢ ὑπαρξὴ τους δὲν κάνει θόρυβο, γιὰτὶ ἔχουν
πάντα ἓνα παράπονο καὶ ἓναν πόθο μέσα τους καὶ δὲ μένουν ποτὲ ὀ-
λότελα εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους. Ναιὼθουν πὼς τίποτε
ἀπ' αὐτὰ που κάνουν δὲν εἶναι πολὺ σοβαρὸ καὶ ξέρουν καὶ νὰ εἰρω-
νεύωνται τὸν ἑαυτὸ τους. Μπορεῖ μάλιστα ἐκεῖνα που καταπιάστηκαν
νὰ τὰ καταφέρουν καλλίτερα ἀπὸ ὅσους παίρνουν σοβαρὰ καὶ τὸν
ἑαυτὸ τους καὶ τὰ ἔργα τους. Ἡ ἀηδία γιὰ τὴ μετριότητα τῆς δου-
λειᾶς τους κάποτε τοὺς πνίγει καὶ θέλουν ἀέρα, μὰ πάλι μὲ λογικὴ
πολλὴ πείθουν τὸν ἑαυτὸ τους νὰ ἔλθῃ στὰ συγκαλά του καὶ νὰ δῇ
τὴν ἀ γ ἀ γ κ η, που εἶναι δυνατώτερη ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους.
Γιὰ νὰ συνηθίσουν στὴν ταπεινή, κοινωνικὴ, ἀνθρώπινη ζωὴ κοπιά-
ζουν κάθε τόσο πολὺ. Ἐκεῖνοι που ἀπὸ μικροὶ συνηθίσαν στὴ μετριό-
τητα αὐτὴ ἢ καὶ δὲ γεννήθηκαν μὲ ὀρμὴς γιὰ νὰ πετάξουν σ' ἄλλους
κόσμους, αὐτοὶ εἶναι ἡσυχαιοὶ καὶ δουλεύουν ἡρεμῶς, ταχτικὰ καὶ δίχως
ἀναγούλα μέσα στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία. Ὁ σιμιτσῆς ὅμως τοῦ βα-
παριστοῦ, ἂν καὶ δουλεύῃ κι αὐτὸς μέσα στὴν κοινωνία, δὲν εἶναι σὰν ἐ-
κείνους ἡσυχαιοὺς, κοπιᾶζει γιὰ νὰ δουλέψῃ, κοπιᾶζει ἴσως καὶ γιὰ νὰ
μείνῃ μέσα στοὺς ἀνθρώπους. Τί κέρδιζε, που εἶναι πάντα ἀνήσυχος
καὶ ταραγμένος; Τὴ δουλειά του τὴν κοινωνικὴ — ἐκείνη που ἢ ἀ-
νάγκη τοῦ ἐπιβάλλει — τὴν κάνει σὰν τοὺς ἄλλους, μὰ δὲ μένει εὐ-
χαριστημένος. Καὶ κάποτε τοῦ φαίνονταν τοῦ Ἀλέξη πὼς φτάνει ἢ
δουλειά νὰ γίνεταί καὶ εἶναι ἀδιάφορο ἂν ὅσοι τὴν καταπιάστηκαν
εὐχαριστοῦνται κιόλας ἢ ὄχι: καὶ εἶναι περιττὸ νὰ λυπᾶται κανεὶς ἢ νὰ

χαίρεται, αφού τή δουλειά θά τήν κάνη. Ποιός εξετάζει και ποιός τόν μέλει; Αν οί δουλευτάδες γυιώθουν χαρά ή θλίψη, αν κοπιάζουν ή αν δέν κοπιάζουν που δουλεύουν μέσα στη μετριότητα τής κοινωνίας; Ή κοινωνία δέν είναι τάχα ό ανώτατος νόμος και όχι ό άνθρωπος;

Λέν πως είναι διασκεδαστικός ό Βόσπορος τό καλοκαίρι. "Όμως ό 'Αλέξης περνούσε τ' απογέματα πλαγιασμένος στόν καναπέ τής κάμαράς του, χωρίς νά προβλέπη τίποτε γι' αυτόν διασκεδαστικό γιά τό δειλί: τής κάθε μέρας. Και έλεγε μέσα του — "Ας δοῦμε πόσο άντέχω στη βαρεμάρα.

"Ένα βράδυ απάντησε έναν παιδικό του φίλο, Σλαῦο. Είχε μεγαλώσει και δέ γελοῦσε πιά. "Αφού άναγνωρίστηκαν, είπε τοῦ 'Αλέξη, που γύρευε νά μάθη σέ ποιά ψυχαστασιά βρίσκονταν ό φίλος του, άφότου τόν άφησε: «Ή μόνη πραγματικότητα, που γνωρίζω, είναι τό κορμί τής γυναίκας». "Ό 'Αλέξης κοντοστάθηκε και έπειτα τόν ένοιωσε: είχε γίνει μηδενιστής, ήταν απελπισμένος, έχασε γι' αυτόν κάθε χάρη ό κόσμος και τοῦ έμεινε μιá μόνη γλύκα, ή στιγμή που γίνεται δλότελα ζωο. "Ό νέος, θέλοντας νά εξηγήση τοῦ 'Αλέξη τήν κατάστασή του, τοῦ διηγούνταν πράματα, που ήταν φυσικές συνέπειες τής ιδιοσυγκρασίας του. Και 'Αλέξης μέ κάποια θλίψη αποκρίθηκε: «Σέ κατάλαβα: έχεις και σῦ τή φιλοσοφία σου, που τήν πλάθεις σύμφωνη μέ τόν έαυτό σου. Μιá φιλοσοφία δέν υπάρχει: ό καθένας έχει και από μιá, εκείνη που τοῦ ταιριάζει, γιατί κάθε φιλοσοφία είναι είκόνα πιστή τής ιδιοσυγκρασίας τοῦ καθενός. "Όσο γιά τήν ιδιοσυγκρασία, είναι βέβαια άποτέλεσμα κάποιας κληρονομιάς, που δέν τό ξέρουμε πῶς κατάντησε σέ μās».

"Από τότε δέν τόν ξαναείδε πιά. "Επειτα δέ θά είχε και τίποτε άλλο νά τοῦ πῆ. Κάθε βράδυ όμως κοίταζε μιá λεπτή Έλληνίδα παντρεμένη μέ κάποιον ξένο ακόλουθο πρεσβείας. Τοῦ φάνηκε πως ή γυναίκα αυτή, αιώνα προσποιημένη και όχι έξυπνη, ποτέ της δέ χαίρεται, όσο και νά γελά κάνουντας τή ζωηρή. "Ό,τι τής γυρεύουν οί άνθρωποι: τό κάνει, μά δέν τή διασκεδάζει τίποτε: μέ τό νά αγαπά ώστόσο επίμονα τόν έαυτό της, τόν φτειάνει — γιά νά τήν αγαποῦν οί άντρες — τέτοιον, που τής τόν ζητοῦν αυτοί. Ή προετοιμασία τούτη και προσπάθεια δροσίζει λιγάκι τήν πυριωμένη δίψα της νά άρέση. "Αδिका λυπήθηκε τή ζωή της ό 'Αλέξης, που

θά τήν περάση ὄλην ἔτσι, καί θά πεθάνη μέτρια ὅπως ἔζησε. Καλλι-
τερα γὰ τῆς εὐχόταν γὰ μὴν κουραστῆ ποτέ της, ποτέ της γὰ μὴν πά-
ψη γὰ εἶναι προσποιημένη, γὰ μὴ σταματήση ποτέ γὰ κοιτάζῃ τὸν ἑ-
αυτό της στὸν καθρέφτη τῆς κοινωνίας, ποτέ γὰ μὴ ρωτήση τί τὴν ἔ-
καμε τῆ ζωὴ της, μὰ καί γὰ πεθάνη προτοῦ γεράση.

Καί τ' ἀπογέματα, πού ἔμενε πλαγιασμένος ὁ Ἀλέξης στὸν κα-
ναπέ τῆς κάμαράς του, ἔλεγε μέσα του — Ἀγυπόφορη ἢ διμαδική
ζωὴ πού κάνουν οἱ ἄνθρωποι! Δὲν εἶμαι γι' αὐτὴ καμωμένος. Ποθῶ
ζωὴ μοναχική σὲ κάποια βουνὰ ψηλότατα καί σὲ κάτι κάμπους ξε-
ρούς. Ἄν ἦταν στὸν κόσμον ὅλοι σὰν καί μένα, ἀλλοιώτικη θά γί-
νονταν ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ. Διάβασα κάπου ὅτι στὴν ἐξέλιξη τῶν ὀργα-
νικῶν ὄντων γίνονται πηδημάτα· ἀπὸ τὴ μαϊμού ξεφύτρωσε μὰ μέρα
ὁ ἄνθρωπος, μὰ δὲν ἔπαψαν γὰ ὑπάρχουν ξεχωριστὰ καί οἱ μαϊμού-
δες. Δὲν μπορεῖ τάχα λοιπὸν καί ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο γὰ ξεπηδήξῃ κάτι
ἄλλο, χωρὶς γὰ πάψουν γὰ ὑπάρχουν καί οἱ ἄνθρωποι; Βαρέθηκα τὸν
ἄνθρωπο.

Ἐνα ἀπόγεμα ἀναγοήθηκε πως καί ἄλλοτε, στὴν Ἀλεξάντρεια,
εἶχε φτάσει στὴν ἴδια κατάσταση σιχασιαῖς, ἀηδίας καί ἀναγούλας,
πού τὸν ἔριξε ὀλόκληρο τότε στὸν ἔρωτα μᾶς γυναίκας. Συλλογι-
στηκε πως, ἂν στὴν Πόλη, στὴν Ἀθήνα, στὴ Σμύρνη καί στὴν Ἀ-
λεξάντρεια — στίς μεγάλες πολιτεῖες τῆς Ρωμοσύνης, ὅπου μικραί-
νουν οἱ ἄνθρωποι καί σαπίζουν — δὲν ξέρει γὰ φυλάξῃ τὸ σκοπὸ του,
τὴ δυνατώτερη δηλαδή θέληση ἢ ὀρμὴ του, ἀπὸ τὰ διαλυτικά κάθε
δύναμης σταχεῖα, ποῦ ἄραγε θά γίνῃ τοῦτο; Τάχα στὰ χωριὰ πού,
θέλοντας καί μὴ, τὸ σκοπὸ του μόνο βλέπει;

— Σ' ἔχω ἄξιο στίς μεγάλες πολιτεῖες γὰ ἐνεργήσης, Ἀλέξη,
ἔλεγε τοῦ ἑαυτοῦ του. Τὸ Χριστὸ τὸν πείραζε γὰ μένη στὰ Ἱεροσό-
λυμα καί μένα μὲ πειράζει γὰ ζῶ στίς μεγάλες πολιτεῖες, ὅπου τὰ
πράγματα, ἐπειδὴ τὰ καταλαβαίνω ὅλα, μὲ τραβοῦν ἀπ' ὅλες τίς με-
ριές, σὰ γὰ πασκίζουν γὰ διαλύσουν τὴ δυνατώτερη θέλησή μου, στίς
μεγάλες πολιτεῖες, πού ἡ πολυκοσμία τους μὲ κάνει καί ἀμφιβάλλω
γιὰ τὸν ἑαυτό μου. Ἄν, ὅταν μοῦ μιλοῦν οἱ γραμματεῖς καί φαρισαῖ-
οι καί οἱ κοσμικοὶ κοῖνοι ἄνθρωποι, δὲν ἀμφιβάλλω γιὰ τὴν δική
μου τὴν ἀξία καί δὲν ξεχνῶ τὸ σκοπὸ μου, θά πῆ πως εἶμαι δυνατός

και τότε θα ειμαι ευχαριστημενος. Δεν πρεπει να φυγω απο δω με-
σα, δεν ειμαι φοβιτσιάρης και, αν τελος παντων ειμαι να χαθω, ας
χαθω. Δε στεκει ομως να χανωμαι λιγο λιγο καθε μερα σε καμιας
λογης αργοποριες. Ήδω, στην Πόλη, ειμαι τόσα και άλλα τόσα
κοινωνικά χαντακώματα, συγναστροφές, όμλλες, επίδειξες, ρουχαλ-
λαξιές, κορδώματα, γυναίκεια σώματα. Και γώ ειμαι αλλαώς. Σ' ο-
λη αυτή την κοινωνική σάχλα κάνω ακόμη υποχώρησες, μην ξέρον-
τας ως στην ώρα ναυρω τή θέση τή δική μου και να τήν κρατήσω.
Από τή δική μου θέση πρεπει να βλέπω πάντα τόν κόσμο. Και ποιός
μ' εμποδίζει να κρύβω τήν αλλοιώτικη ψυχή μου από τούς ανθρώ-
πους; Αλέξη, Αλέξη, γιατί ξεχνάς πως εισαι τέλειος υποκριτής;
Γιατί να μη φαίνεσαι πως και σύ ζής μεταξύ τούς και διασκεδάζεις
μαζί τους; Μά το τρίψιμο μαζί τους δε μέ χαλάει τάχα; Δεν γίνομαι
μικρότερος και χειρότερος μένοντας κοντά τους και λέγοντας ή ακού-
οντας ακατάπαυτα λόγια, που τά καταφρονώ; "Όχι, όταν ειμαι πάν-
τα δυνατός και προσωπικός και αγαπώ το έγω μου, τήν ψυχή μου, το
θεό μου περισσότερο από κάθε άλλο πράμα στον κόσμο. Σύ, που μέ
γνωρίζεις, όποιος και να εισαι, ξέρεις, αδερφέ μου, πως δεν ειμαι ο-
πως μέ βλέπουν οι άλλοι, ξέρεις πως μόνη διασκεδάσή μου έχω τή
σκέψη και μόνη χαρά μου να σκορπώ τή δύναμή μου επάνω στους αν-
θρώπους.

Κάποιος φίλος του μένει ευχαριστημενος μέ το ναυρήκε τρόπο
να χρησιμέψη τή ζωή του, τήν έχει όργανο για να αποκτήση τή
γνώση. "Αξιος ο μισθός του! Απαραίτητο για τόν κάθε άνθρωπο ναυ-
ρίσκη και από έναν τρόπο για να τοϋ φαίνεται υποφερτή ή ζωή.
"Αλλοτε και ο Αλέξης έμενε ευχαριστημενος μεταχειρίζοντας τή
ζωή του σα μέσο για τή γνώση· θαρροϋσε πως μέ τή σκέψη θα τά μά-
θαινε όλα. Τώρα όμως, που κατάλαβε πως ή σκέψη και ή γνώση
δεν μπορεί παρά να ειναι ανθρώπινες — αφού δε δυνόμαστε να θυοϋ-
με από το ανθρώπινο καυκί μας για ν' αντικρύσωμε μ' άλλα μάτια
τόν κόσμο — δεν τοϋ φτάνει πιά ή σκέψη, που αυτή πάλι τόν συνέ-
φερε και ένοιωσε πως κάθε γνώση ειναι σχετική, μικρή, ανέπαρκη
και άστατη. Τώρα τοϋ χρειάζεται να κάμη τή ζωή του όμορφη και
για να γίνη τέτοια, πάλι μέ τή σκέψη, κατάλαβε πως πρεπει να έ-
χη μέσα της και τήν ενέργεια. Μά και έτσι ή ζωή του πάλι για τή

γνώση χρησιμεύει, γιατί κάθε κίνηση τῆς ζωῆς στὸν καλλίτερο γνωρισμὸ τοῦ ἑαυτοῦ του θὰ κατασταλάξῃ τέλος.

Σκέψη καὶ ἐνέργεια, αὐτοὶ εἶναι οἱ δύο παράγοντες, που ἡ συλλογία τους τὸν παιδεύει πολὺ ὥς που νὰ ἀποφασίσῃ πως τοὺς χρειάζεται καὶ τοὺς δυὸ γιὰ νὰ ζήσῃ στὰ γεμάτα. Ἀφότου βούτησε τὴν βάθη ἀφάνταστα καὶ εἶδε τὴ γύμνια καὶ τὴν ἀδειοσύνη κάθε ζωῆς, ἔγινε πιὸ βαθιὰ ἐπιπόλαιος. Ἀφότου διάβηκε πυκνὰ καὶ ἀξεδιάλυτα παρθένα δάση καὶ εἶδε πως ἀλήθεια, δηλαδὴ ζωὴ, δὲν εἶναι μόνο ἡ σκέψη παρὰ καὶ ἡ ἐνέργεια, ἀπὸ τότε ἐπιθύμησε νὰ ζήσῃ τὴν τωρινὴ ζωὴ καὶ λησιμονεῖ ὅσο πρέπει τὶς περασμένες. Ἀφότου διάλεξε ἓνα ὑπόδειγμα, καὶ τὸ ὑπόδειγμά του εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐνεργεῖ, ἐπειδὴ τὸ ὑπόδειγμά του δείχνει πως ὁ σωστὸς ἄνθρωπος, ὁ ξετελειωμένος, δὲν εἶναι μονάχα στοχαστικὸς παρὰ καὶ ἐνεργητικὸς.

Ὡστόσο ξέρεي καλά πως ἡ ὅποια ἐνέργεια δὲν ἀξίζει, γιατί δὲν ἀποδείχνει δύναμη. Ἡ ἐνέργεια πρέπει νὰ εἶναι τέτοια, που νὰ τὸν ἀνεβάξῃ σὲ στυλοβάτη νικητὴ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Δὲν εἶναι ἀκράτητος στὴν ἐνέργεια. Ὅ,τι καὶ ἂν κάνη, πρέπει νὰ τὸ κάνη ποιητικά, ὄχι πολὺ βιαστικά, δίχως ἕαρεμό, μὲ θάρρος καὶ μὲ φῶς ἀπὸ μέσα, ἤρεμα καὶ σίγουρα. Καὶ τὶς ὥρες, που δὲ δύναται νὰ γίνῃ νικητῆς, καλλίτερα νὰ ζῇ μοναχὸς μὲ τὴ σκέψη του γιὰ προσάνομιμα. Ἀλλοιῶς σιχαίνεται τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐκεῖ, στὴ μοναξιά του — που εἶναι τὸ γιατρικὸ τῆς σιχασιάς του γιὰ τοὺς ἀνθρώπους — μαζεύονται πάλε οἱ δυνάμεις του, ἀνεβαίνουν τὰ νερά του, γεμίζουν τὶς δεξαμενές του, καί, ὅταν εἶναι γιὰ νὰ ξεχειλίσουν, τότε τοῦ ἔρχεται ἡ ὄρεξη νὰ πάη ξανά μέσα στοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ τοὺς περεχύσῃ μὲ τοὺς περισσευούμενους θησαυροὺς του. Ἐκεῖ, στὴ μοναξιά του, κατασταλάζουν κιόλα μέσα του ὅσα μάζεψε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους καὶ γίνονται καθάριο χρυσάφι.

Μὰ καὶ κάθε σκέψη, τὸ ξέρει καλά, δὲν ἀξίζει. Δὲν τοῦ στέκει ἡ ἐπιστημονικὴ, καθιστικὴ μελέτη, που μπορεῖ νὰ ξεράνῃ τὸν ἄνθρωπο. Θέλει τὴ φιλοσοφικὴ, ποιητικὴ, δημιουργικὴ σκέψη, που ὀρθὸς καὶ περπατῶντας νὰ τὴν κλώθῃ.

Τέσσερις εἶναι κατὰ τὴ γνώμη του οἱ ἀνθρώπινες κατάστασες ὁ νικητῆς, ὁ μοναχός, τὸ πρέσβιο καὶ ὁ νικημένος που σκοτώνεται. Ἀπ' αὐτὲς φιλοδοξεῖ μόνο τὶς δυὸ, που τοῦ ἀρέσουν, ἡ

δεσπότης νικητής ανθρώπων ἢ ἐρημίτης μοναχός, ἐξόριστος τῆς κοινότητας. Ὁ νικητής Ἀλέξης θὰ ἐνεργῆ με σκέψη, ὁ μοναχός Ἀλέξης θὰ στοχάζεται καὶ θὰ περιμένῃ νὰ ἐνεργήσῃ.

Ἡ τυραννία του νὰ μὴν μπορῆ νὰ ἰσοπεδώνεται με τοὺς ἀνθρώπους, θὰ ὑπάρχῃ πάντα ὡς που νὰ πεθάνῃ καὶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ τὸ πάρῃ ἀπόφαση. Οἱ ἄλλοι θὰ εἶναι γι' αὐτὸν παντοτινὰ ἢ ξένοι ἢ ὄργανά του.

Συχνὰ ἀπορροῦσε τί τάχα θὰ τὸν φάη, ἢ σκέψη ἢ ἡ ἐνέργεια; Τώρα θρίσκει ἀνάμεσα στὶς δυὸ καὶ τὸν τραβάει πότε ἢ μιὰ πότε ἢ ἄλλη, καὶ οὔτε πρέπει νὰ φαντάζεται πως μπορεῖ ποτέ νὰ ἔλθῃ μιὰ μέρα, που θὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ πάλασμα αὐτὸ τῆς στοχαστικῆς καὶ τῆς ἐνεργητικῆς του διάθεσης. Ἀλλά, ἀντὶ νὰ τὸν κάνουν ὄργανά τους αὐτές, ἄς τίς κάνῃ αὐτές ὁ ἴδιος ὄργανά του, ὄπλα νίκης γιὰ κάποιον ἀγῶνα του. Ἡ νίκη του θὰ εἶναι ἴσως τὸ νὰ πολεμᾷ πάντα, ν' ἀγωνίζεται, χωρὶς νὰ κουράζεται ποτέ. Ὁ πόλεμος ἐνώγει τίς ὁρμές του ὅλες καὶ τίς δυὸ δυνατώτερες, γιατί τέλος πάντων δὲν εἶναι αὐτός, ὁ Ἀλέξης, πολλοὶ ἄνθρωποι, εἶναι καὶ πρέπει νὰ ἀπομείνῃ ἕνας. Τὶς πολλές του ὁρμές οἱ δυὸ δυνατώτερες θὰ τίς βάλουν σὲ πειθαρχία καὶ οἱ δυὸ αὐτές πάλι θὰ ἐνώγονται μέσα του ὅσο πολεμᾷ. Οὔτε εἶναι καὶ τόσο χωρισμένες ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὅσο φαίνονται, ὅμα τίς ντύνης με τίς λέξεις που τίς ἐκφράζουν. Τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου — ἀτελέστατο ὄργανο — τίς ξεχωρίζει κάπως αὐθαίρετα καὶ σ' αὐτὸ φταίει ἡ λαλιά, ποὺ ἐκφράζει καὶ ἀποκρυσταλλώνει νοήματα με λέξεις, ποὺ εἶναι ἀτελέστατα σύμβολα. Καὶ οἱ λέξεις ξεγελοῦν τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ τίς φτειάνει.

Ὅπως καὶ νὰ εἶναι, ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, ὁ Ἀλέξης εἶχε ἀποφασίσει πως ἡ φιλοσοφικὴ σκέψη καὶ ἡ πολιτικὴ ἢ ἐνέργεια εἶναι οἱ δυὸ δυνατώτερες ὁρμές του καὶ πως αὐτὰ εἶναι καὶ οἱ σκοποὶ του καὶ τὰ ὄργανά του γιὰ νὰ ἐπιδράσῃ στοὺς ἀνθρώπους. Καί, ἐπειδὴ εὐκολώτερα μποροῦσε νὰ ἐπηρεάσῃ τοὺς τριγυροῦς του καὶ τριγυρινοὶ του ἦταν οἱ ἄνθρωποι τῆς φυλῆς του, σ' αὐτοὺς ἐπάνω ἀποφάσισε νὰ σκορπίσῃ ὅση δύναμη εἶχε. Ὅσο καὶ νὰ μὴν ἤθελε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, τοῦ ἄρεζε νὰ ἐπηρεάσῃ ἀνθρώπους.

Μὴ ἄρχισε ἀμέσως νὰ προβλέπῃ πως ὑπάρχει καὶ ἄλλο εἶδος ἐνέργεια ἀπὸ τὴν πολιτικὴ, ἢ κοινωνικὴ, που εἶναι πρὸς θεοφιλία, λιγώτερο ἐφήμερη καὶ μπλεγμένη περισσότερο με τὴν φιλοσοφία.

φικὴ τῆ σκέψῃ, παρὰ ἢ καθαρὴ πολιτικὴ. Νὰ γίνῃ ἰδρυτῆς καμιάς νέας θρησκείας; Τὸ πόθῃσε ἄραγε ποτέ; Δὲν εἶναι ἀπίθανο. Ὁ φυσικὸς λυρισμὸς τοῦ καὶ τὸ ἱστορικὸ τοῦ πνεῦμα δημιουργοῦσαν στὰ σωθικά τοῦ ἕνα ρομαντισμό, που τόνωνε ὅλες τοῦ τις ὁρμὲς καὶ τις χρωμάτιζε, ὅταν ἦταν δυνατὸς καὶ ὄχι κουρασμένος ἀπὸ τῆ ζωῆ.

Καὶ βέβαια δὲν εἶναι ὁ μόνος ἄνθρωπος στὴ γῆ πλασμένος ἀπὸ τέτοιο μίγμα· πολλοὶ θὰ εἶναι σὰν καὶ αὐτὸν διπλοὶ καὶ τριπλοὶ καὶ τετραπλοὶ. Τὸ ἴδιο μίγμα μπορεῖ νὰ ἀξίζη καὶ πολὺ, ὅπως καὶ καθόλου, γιὰτὶ ἢ ἀξία τοῦ κρίνεται ἀπὸ τὴν ἔνταση. Καὶ τότε ρώτησε — «Εἶσαι ψυχὴ μου, ἔ ν τ ο ν η ;»

Ἄμα ἐξέτασε τὸν ἑαυτὸ τοῦ, εἶδε πως ἄλλοτε εἶναι καὶ ἄλλοτε ὄχι, μὰ ὅτι μπορεῖ, καλλιεργῶντας τις ὁρμὲς που τὸν τονοῦν, νὰ καταφέρῃ νὰ κρατᾷ τὸν ἑαυτὸ τοῦ ὅσο παίρνει πιὸ ἔντονο καὶ ὅσο γίνονται διαρκέστερα. Αὐτὸ τὸ εἶχε ξαναἰδεῖ καὶ σ' ἄλλη ἐποχὴ τῆς ζωῆς τοῦ, μὰ τὸ εἶχε ξεχάσει ἀπὸ τότε.

Ἔτσι πέρασε τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο. Καὶ μὲ τὰ πρωτοβρόχια τοῦ Ἀλέξης, ἀφοῦ γέμισε μὰ χινοπωριάτικη μέρα βαθειὰς βουτηξιὰς μέσα στὴ ζωὴ τοῦ ἔθνους τοῦ, τὸ πρωὶ στὸ Φανάρι, στὴν ἐπίσημη ἐθνικὴ ζωὴ, δηλαδὴ στὰ πολιτικὰ τοῦ πατριαρχείου, τ' ἀπόγευμα στὴ γραφειοκρατικὴ ρουτίνα τῆς ἐλληνικῆς πρεσβείας καὶ τὸ βράδυ, ὡς ἄργα τῆ νύχτα, στὸν κύκλο τῶν δημοτικιστῶν, δηλαδὴ στὴν ἐθνικὴ ἐπαγάνσταση, ρώτησε τὸν ἑαυτὸ τοῦ — «Τί ἔχω νὰ κάμω ἐδῶ που εἶμαι ;»

Ἡ ἐνέργειά τοῦ στὸ Φανάρι δὲν τοῦ γέμιζε τὴν ψυχὴ, γιὰτὶ δὲν ἦταν ριζικὴ, παρὰ ἐξωτερικὴ, καθημερινὴ, ἐφήμερη καὶ σὰν ψεύτικη. Ἐνα διαβολάκι κάθονταν στὰ σωθικά τοῦ καὶ τοῦ φώναζε στ' αὐτὸ «Βάλε φωτιά, βάλε παντοῦ φωτιά νὰ ξυπνήσης τοὺς ἀνθρώπους, βάλε φωτιά καὶ κάψε τὸ Φανάρι, μήπως τοὺς ξυπνήσης».

Μὰ τὸ βράδυ ποὺ χώθηκε σὲ πιὸ βαθιὰ νερά, σὲ λιγώτερο φανταχτερὴ, μὰ πρὸ ἐπιπορευομένης ζωῆ, πιὸ ριζικὴ, πρὸ αἰώνια, πρὸ ἐσωτερικὴ, χάρηκε πολὺ καὶ ἔνοιωσε τὸ ἔργο τοῦ σιγανοῦ καθαρισμοῦ τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς καὶ τὸ λυτρωμὸ τῆς.

Καὶ ὁμῶς, ἀφοῦ σκέφτηκε καλλίτερα, εἶδε πως καὶ οἱ δυὸ δουλειὰς πρέπει νὰ γίνωνται, γιὰτὶ οὔτε ἢ μιὰ μονάχη τῆς φτάνει οὔτε ἢ ἄλλη. Οὔτε μόνο μὲ τὴν καθημερινὴ πολιτικὴ θὰ γλυτώσῃ τὸ ἔθνος.

οὔτε μόνον με τῆ λιγώτερο ἐφήμερη κοινωνική ἐργασία τῶν φωτισμέ-
νων ἀτόμων του θὰ λυτρωθῆ ἡ ψυχὴ του. Καί, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ τοῦ
ἔθνους του ἀκέραια τὸν ἐνδιαφέρει, εἶπε πῶς σ' ὄλα αὐτὰ θὰ χωθῆ, ἀ-
φοῦ ἔχει δικαίωμα, σὰν Ἕλληνας, νὰ μετέχη στὴ ζωὴ που φανερώ-
νεται γύρω του. Ἡ πολιτικὴ του ἐνέργεια θὰ γίνεταί στὸ Φανάρι
μέ τοὺς δεσποτάδες καὶ ἡ κοινωνική του στὸ Σταυροδρόμι μέ τοὺς
δημοτικιστῆς.

Μπορεῖ ἡ μιὰ μέ τὴν ἄλλη οἱ ἐκδήλωσες αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς ζω-
ῆς νὰ μαλλώνου. Μὰ τί τὸν νοιάζει τί ἀνταγωνισμοὺς ἔχουν ἀναμετα-
ξύ τους; Σ' αὐτὸν μέσα ἐνώνονται, γιατί ὄλη ἡ ζωὴ τοῦ ἔθνους του
εἶναι ζωὴ δική του. Βέβαια στὸ Φανάρι κανένας δὲν εἶναι δημοτικι-
στῆς καὶ κανένας ἀπὸ τοὺς δημοτικιστῆς δὲν εἶναι Φαναριώτης. Μὰ ὁ
Ἀλέξης δὲν χωρίζει τίς δυνάμεις τοῦ ἔθνους του καὶ τὰ κόμματα αὐτὸν
δὲν τὸν κομματιάζου. "Ὅλα τὰ κόμματα τοῦ ἔθνους του μέσα του ἀρ-
μονίζονται καὶ γίνονται ἓνα καὶ τοῦ ἀρέσει που μπορεῖ ἀπὸ τὴ μιὰν
ῶρα στὴν ἄλλη νὰ πετιέται ἀπὸ τὸ Φανάρι στοὺς δημοτικιστῆς καὶ ἀ-
πὸ τοὺς στὸ Φανάρι. Παντοῦ ἔχει δικαίωμα καὶ μπορεῖ ναυρίσκει-
ται, παντοῦ νὰ τρέχη, ὅπου βλέπει κάποιο φανέρωμα ἐθνικῆς ζωῆς.
"Ὅλα εἶναι δικά του.

Τὰ ἔθνη καὶ τὰ κράτη εἶναι στάδια γιὰ κάθε λογῆς ἀνθρώπινες
ὀρμές καὶ ἐνέργειες καὶ ταξίνομοῦν τὸν κάθε ἀνθρώπο, τὸν τοποθετοῦν
στὴ θέση του. Τὸ ἔθνος καὶ τὸ κράτος λέει τοῦ καθενός: «Πήγαινε
ἐδῶ ἢ τράβα ἐκεῖ γιὰ νὰ ὑπάρξης. Εἶσαι φιλοπόλεμος; Πήγαινε
στὸ στρατό. Εἶσαι πολιτικός; Ὅριζε ἀνθρώπους. Εἶσαι κοσμοπολί-
της; Περιδιάβαζε στὰ βουλευτάρτα, παῖζε χαρτιά, φίλα κοκότες ἢ με-
λέτα βιβλία. Εἶσαι θρησκευτικός; Χάσκε στὶς ἐκκλησίες. Εἶσαι φιλομα-
θῆς; Νὰ σκολειὰ καὶ πανεπιστήμια. Εἶσαι ζευγολάτης; Νὰ γῆ νὰ ὀρ-
γώσης. Εἶσαι ἐργάτης ἢ ἔμπορος; Δούλευε, ὁ κόσμος εἶναι δικός
σου. Εἶσαι τεμπέλης; Ἴδου τεμπελχανάδες ὄσους θέλεις, καφενεῖα,
ζαχαροπλαστεῖα, κουρεῖα, λουτρά, κρασοπουλειὰ καπηλειὰ, πάγκοι
στὶς δένδροστοιχίες. Εἶσαι ποιητῆς ἢ θεατῆς; Βλέπε. Εἶσαι θεατρῆς
καὶ ὑποκριτῆς; Παῖζε. Εἶσαι λογάς; Λέγε. Ἴδου βουλές, σύλλογοι,
ἀκαδημίες, ἀδερφάτα, καφενεῖα, δρόμα, πλατεῖες. Εἶσαι λίγο ἀπ' ὄ-
λα; Κάνε πότε τοῦτο, πότε κείνο, πότε τίποτα, πότε κάτι, πότε μόνος,
πότε μ' ἄλλους, ζῆσε, βλέπε, τρώγε, φίλα, δούλευε, μάθαινε, λέ-
γε, πολέμα, κάθου, ξενύχτιζε, κοιμοῦ, κοπροσκύλιαζε».

“Όλα αὐτὰ λέει: στὸν καθένα τὸ ἔθνος καὶ τὸ κράτος καὶ γι’ αὐτὰ πρέπει νὰ ὑπάρχη. “Όσο τὰ ἔθνη μεταμορφώνονται σ’ ἀπλές κοινωνίες ἀνθρώπων, τόσο φτωχότερα κατανοῦν, τόσο δηλαδή λιγώτερες ἀπαιτήσεις ἀνθρώπων καὶ ὁρμῶν μποροῦν νὰ εὐχαριστήσουν. Καὶ κεῖνα τὰ ἔθνη φτωχαίνουν καὶ κατανοῦν κοινωνίες ὅπου οἱ ἄνθρωποι ὅλοι ἰσοπεδώνονται: μικραίνοντας καὶ γενόμενοι: φιλήσυχτοι, χωρὶς ὁρμὲς πολλές καὶ ἔντονες, χωρὶς πλούτη ἀπὸ νιάτα, δίχως τρέλα καὶ λαχτάρεις καὶ καρδιοχτύπια, δίχως τυχοδιωκτικὴ ὄρεξι, χωρὶς λάμψη, χωρὶς πολεμικὴ μανία. Οἱ κουρασμένοι κάνουν κοινωνίες ἑβραϊκές μὲ μόνον σκοπὸ τὴ γενικὴ ἀλληλοβοήθεια, οἱ κουρασμένοι, ποὺ δὲν ἔχουν παιὰ ὁρμὲς, παρὰ μόνον γούστα, οἱ κουρασμένοι, ποὺ μόνον τὴ ζωούλα τους κοιτάζουν, ποὺ ἀλτρουίζου μόνον γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν καλλίτερα τὸ μικροσυμφέρον τους, οἱ κουρασμένοι, ποὺ βαστιοῦνται ἀπὸ τὰ χέρια σὲ μιὰν ἀλληλεγγύη, γιὰτὶ φοβοῦνται νὰ περπατήσουν μοναχοὶ τους, μὴν τύχη καὶ κοπιᾶσουν πάρα πολὺ, οἱ κουρασμένοι, ποὺ τὸ στρατιωτικὸ γι’ αὐτοὺς εἶναι θάσανο, γιὰτὶ δὲν ὑπηρετεῖ τὴ ζωούλα τους, οἱ κουρασμένοι, ποὺ ἐχθροὺς δὲν ἔχουν.

Τοῦ Ἀλέξη ἡ ψυχὴ, συναρπασμένη ἀπὸ σιχαμάρα γιὰ τὸ μικρᾶνθρωπο, φώναζε ὀλημερίς: — Κάτω οἱ μασόνοι, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ σοσιαλιστές!